Matvieieiv V.V.
National University of Food Technologies

ESSENCE OF STRATEGIC MANAGEMENT OF COMPETITIVE POTENTIAL OF THE ENTERPRISE

Summary
In the article considered the essence of strategic management of competitive potential of the enterprise. Analyzed existing approaches to strategic management of competitive potential of the enterprise. Defined the basic principles of formation and functioning mechanisms of competitive potential. Investigated the parameters of management and given scheme of strategic management of competitive potential of the enterprise
Keywords: strategic management, competitive potential, approaches, principles, structure.

УДК 658.316

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Меленчук Ю.Т.
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

У статті розглянуто основні тенденції розвитку електротехнічної промисловості України. Її місце в структурі машинобудування, проведено аналіз основних показників роботи. Здійснена порівняльна оцінка вітчизняного та світового ринку. Поданий перелік великих підприємств електротехнічної промисловості України та їх коротка характеристика. Сформовані висновки перспектив розвитку даної промисловості.
Ключові слова: Електротехнічна промисловість, машинобудівна галузь, динаміка показників, ринок електротехнічної продукції, світовий ринок.

Постановка проблеми. Підприємства вітчизняної електротехнічної галузі на даний момент не в кращому стані, причиною чого є не тільки нестабільна економіка, але й відсутність технічного переоснащення, адаптація підприємств до зовнішнього середовища, нераціональне використання ресурсів, зменшення інвестицій, погано сформовані цілі підприємств та маркетингові стратегії.

Аналіз основних досліджень. Діяльність машинобудівної галузі в комплексі електротехнічною промисловості України оцінили у своїх працях такі вітчизняні науковці, як: Б.М. Данилишин, Н.В. Дацій, А.Є. Довгань, Н.А. Єфіменко, Н.В. Тарасова, Т.П. Лободзинська, Є. Самбрус та багато інших.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Більшість наукових праць присвячено аналізу стану машинобудівної галузі України в цілому. Наукові публікації по розвитку електротехнічної промисловості нашої країни є поодинокими та не в достатній мірі висвітлюють її стан. Потрібно постійно проводити моніторинг та порівняльний аналіз діяльності електротехнічної промисловості світу. Це дасть можливість визначити існуючі проблеми та методи їх вирішення. Оскільки розвиток електротехнічної промисловості у машинобудівній галузі забезпечить значно більший рівень економічного розвитку держави, та конкурентоздатність її на світовому ринку.

Мета статті. Головної метою цієї статті є проведення аналізу поточного стану електротехнічної промисловості України для визначення позитивних факторів, що впливають на її розвиток.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи результати машинобудівної галузі, заключною оцінкою визначено розташування кожної з підгалузей на прикладі матриці Мак-Кінзі (див. таб. 1).

З матриці ми бачимо, що кожна з підгалузей машинобудівної промисловості розташувалась у певному квадраті з трьома рівнями: низький, середній, високий. Отже, електротехнічна галузь займає один з головних секторів «зростання», що і стало підставою для подальшого аналізу та виявлення напрямків розвитку електротехнічної промисловості в Україні.

Світовий досвід розвитку сучасної економіки говорить про те, що сьогодні засоби зв'язку, транспорту та електропостачання стають стратегічно важливою продукцією. Інноваційна продукція електротехнічних підприємств на сьогодні є вкрай необхідною для забезпечення функціонування значної кількості об'єктів народного господарювання країни [1].

Місце електротехнічної підгалузі в структурі машинобудування можна розглядати як у широкому так і у вузькому сенсі. Для початку розглянемо місце електротехнічної промисловості (в обсягах реалізованої продукції) в машинобудівній галузі (див. таб. 2).

Отже, з наведених даних видно, що електротехнічна промисловість органічно пов'язана з основними галузями машинобудування та динаміка її показників практично повторює динаміку показників машинобудування в цілому, виробництво транспортних засобів машин та устаткування.

Електротехнічна промисловість – галузь машинобудування, яка використовує різноманітну продукцію, що є необхідною для виробництва, перетворення, передачі та споживання електроенергії, її продукція є базою для електрифікації усіх сфер народного господарства.

Ця промисловість особлива для розвитку та прискорення, темпів науково-технічного прогресу, без неї неможливе автоматизація та механізація виробничих процесів.

© Меленчук Ю.Т., 2015

Таблиця 1

Становище машинобудівної галузі України

	У районах виробниках металу	У районах наближених до виробників металу	У районах віддалених від виробників металу	Особлива характеристика розміщення підприємств
Висока		Електротехнічне машинобудування	Приладобудування, радіотехніка, точне машинобудування, ракетно-технічна техніка	У районах з високою кваліфікацією трудових ресурсів і зосередженням наукових кадрів
Середня	Важке машинобудування (устаткування для металургії, вугільної промисловості)	Автомобільне і тракторобудування, виробництво верстатів та інструментів		У районах що мають трудові ресурси
Низька			Сільськогосподарське машинобудування, виробництво устаткування для хімічної промисловості	У районах з незначним трудовим ресурсом
	Висока	Середня	Низька	

Джерело: розроблено автором

Таблиця 2

Місце електротехнічної промисловості в обсягах реалізованої продукції машинобудування за 2010-2013 роки, млн. грн.

Рік	Машинобудування в цілому	По базовим галузям машинобудування (електротехнічна підгалузь)		
		Виробництво електронних устаткувань	Виробництво машин та устаткувань	Виробництво автотранспортних засобів
2010	99270,5	16193,4	31222,4	44846,3
2011	133469,0	17332,3	38474,2	65915,2
2012	143533,1	22800,3	38682,7	74035,8
2013	117301,9	22353,9	36130,3	51180,4

Джерело: розроблено автором за даними [3]

Першим кроком є збір та аналіз даних про ситуацію, яка склалась на ринку в даний момент часу. Відомо, що саме світовий ринок диктує «правила гри», отже кожен учасник повинен постійно стежити за тенденціями розвитку як світового так і вітчизняного ринку, змінами поглядів та побажаннями споживачів. Компанія «Световые Технологии» зробила аналіз світового ринку електротехнічної галузі. Оцінка світового ринку – це складний процес, що являє собою аналіз потенціалу, тенденцію та політику розвитку кожного регіону, що є результатом аналізу ринку в цілому.

Наступним, не менш важливим, етапом є прогноз ринку, що базується на результатах отриманого аналізу та враховує всі можливі аспекти світового ринку в майбутньому.

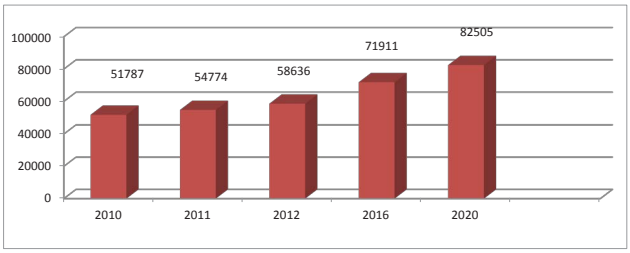

Рис. 1. Прогноз світового ринку світлотехніки, млн. євро

Джерело: [9]

Як видно з рисунку 1 в довгострокові й перспективі прогнозується зростання світового ринку світлотехніки в цілому.

Що стосується електротехнічної промисловості України з таблиці 3 ми бачимо, що виробництво досить широке, а також можна сказати, що воно орієнтується на кваліфіковані трудові ресурси, його основні центри: Харків, Київ, Запоріжжя, Одеса, Полтава, Донецьк, Львів, Тернопіль.

Таблиця 3

Виробництво електротехнічної промисловості

№	Назва підгалузі	Що виробляється
1.	Електротехнічне машинобудування та устаткування	Електродвигуни, електрогенератори, конденсати, трансформери, силові генератори, двигуни та інше.
2.	Електроізоляційні вироби	Електроізоляційні вироби, ізолятори з скла, порцеляни, кераміки та інше.
3.	Кабельна промисловість	Кабельна продукція, проведення слабкого та сильного струму, шнури.
4.	Електроламповa промисловість	Освітлювальні лампи, розжарюванні, люмінесцентні, та ртутно-кварцові лампи, світлотехнічна апаратура.

Джерело: створено автором

Номенклатура виробів електротехнічної промисловості включає в себе понад 70 тисяч найменувань виробів різного призначення та напрямків використання. Для більш наглядного та зрозумілого вигляду припустимо, що увесь ринок електротехнічної продукції України (100%) поділяється на такі види продукції, які зображенні на рис. 2.

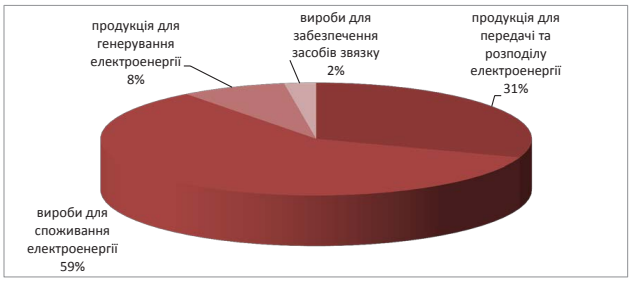

Рис. 2. Ринок електротехнічної продукції України

Джерело: [9]

На даний момент «освітлювальний» ринок набуває зростаючого характеру, обсяги виробництва вітчизняних підприємств, що випускають світильники та джерела світла помітно зросли.

Якщо розглядати окремо взяті сегменти ринку, то високі темпи зростання передбачаються в житловому, офісному та зовнішньому освітленні (див. рис. 3).

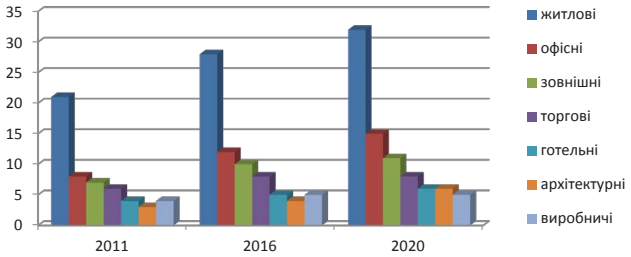

Рис. 3. Прогноз світового ринку світлотехніки по сегментам, млн. євро

Джерело: [9]

Структуру вітчизняного ринку освітлення можна зобразити приблизно таким чином – більша половина ринку займають побутові світильники (55%), на зовнішнє освітлення (вуличне, архітектурне) лише 15%, офісне та промислове освітлення, освітлення робочих приміщень 30% усього ринку (див. рис. 4).

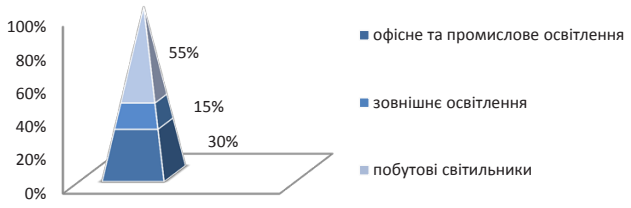

Рис. 4. Структура вітчизняного ринку освітлення

Джерело: розроблено автором за даними [8]

Отже, ми бачимо що фундаментом освітлювального ринку України є побутові світильники, малорозвинена є область вуличного, зовнішнього освітлення.

Після розпаду Союзу на території України залишилося лише два виробники джерел світла – це ВАТ «Іскра» (м. Львів) та Полтавський завод газорозрядних ламп. Полтавський завод не зміг втриматись на ринку, через тиск зарубіжних конкурентів (дешевий імпорт з Росії, Польщі, Німеччини). В даний період часу освітлювальний ринок розвивається, це дозволяє новим фірмам займати вільні сегменти.

Основними сегментами ринку є ексклюзивна світлотехнічна продукція, яка що є досить розвиненою на світових ринках, за рахунок дизайну та технічної досконалості моделей світильників. Це і приваблює споживача, в той час як наша продукція задовольняє його ціною.

Найбільшими регіонами по обороту світлотехніки є Європа, США та Китай. Їх сукупна частка за підсумками 2012 року склала більше 60% від загального об'єму. При цьому, основними регіонами є Західна Європа, США, Китай – більше 50% світового споживання, як на даний момент так і у прогнозі. За підсумками 2012 року в цілому по світу виробництво світлотехніки більшою мірою розташоване в країнах, що розвиваються, де левову частку займає Китай (38%). Лідером виробництва серед розвинених країн є США, частка становить 15%. Обсяги світлотехнічного ринку України в 2012 році становлять 150 млн. дол. на рік, де продаж світильників – 120 млн. дол. на рік, решта припадає на супутні товари [9].

На даний момент в Україні діє близько 50 спеціалізованих підприємств електротехнічної промисловості. Всього за даними Держкомстату, світильники в Україні виготовляються близько 35 виробниками. На Українському ринку є кілька великих підприємств серед яких:

- ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» (м. Тернопіль) охоплює широку номенклатуру розробки й виготовлення світлотехніки з застосуванням сучасних та енергетичних джерел світла (світо діоди, компактні люмінесцентні лампи, метало галогенні лампи, індукційні лампи та інше), яка включає майже всі сфери застосування. Світлотехнічне виробниче підприємство займається проектуванням, конструюванням та виготовленням освітлювальних приладів. Діяльністю підприємства є освітлення виробничих приміщень, прожекторне освітлення, зовнішнє освітлення (вуличні й паркові світильники з електроекономними лампами), адміністративне, офісне та громадське освітлення, світильники місцевого освітлення, транспортне освітлення, ексклюзивні, VIP- класу світильники з кришталевими та позолоченими елементами. На даний час підприємство є найбільшим виробником світлотехніки в країнах СНД [5].

- ТОВ «ПВФ Електросвіт» (м. Тернопіль) виробник світильників для промислового підприємства, громадських будівель, зовнішнього освітлення міста та населених пунктів, а також для застосування в області світлокультурних рослин. Сучасні електрозберігаючі технології, іноваційність інженерних рішень, індивідуальні підходи до проектів, адаптація виробів до нестандартних умов застосування, комплексні налаштування систем освітлення. Підприємство здійснює модернізацію, реконструкцію існуючих освітлювальних систем, випускає світильники різного призначення, займається розробкою проектної документації, розробкою щитів освітлення та пультів управління, проводиться монтаж освітлювального обладнання [6].

- Спільне українсько-бельгійське підприємство «Ватра-Schreder». Schreder пропонує клієнтам освітлювальне обладнання, що об'єднує в собі новітні досягнення в галузі техніки та естетики дизайну, світлодіодних технологій. Спеціалізація: вуличне дорожнє освітлення; освітлення парків, зон відпочинку, архітектурне освітлення; промислове освітлення; освітлення тунелів; освітлення об'єктів комерційної нерухомості; спеціалізоване освітлення; системи керування освітленням [7].

- Броварський світлотехнічний завод «Люмен» – входить до складу «групи компаній Елотек» виробляє люмінесцентні світильники офісні, світильники для торгових центрів, промислові світильники, модульні аварійні бактерицидні світильники. Надає послуги по декоративному освітлюванні, електромонтажних роботах та проектування освітлення, проектування електропостачання [2].

- ВАТ «Іскра» (м. Львів) – виробник широкого асортименту джерел світла. Від ламп розжарювання до високотехнічних ламп спеціалізованого призначення, галогенних ламп та ламп-фар. Іскра належить до 10 найпотужніших світлотехнічних підприємств Європи [4].

Висновки і пропозиції. Ринок електротехнічної промисловості продовжує інтенсивно зростати. У сегменті офісного освітлення помітно видно зростання інтересу не тільки функціонування, але і естетики. В побутовому освітленні головну роль грають сучасні тенденції в оформленні інтер'єру. Споживачі стають більш вимогливими та частіше віддають перевагу якіснішим високотехнологічним світовим продуктам, а не вітчизняним, які є більш дешевшим. Розробка широкої номенклатури світильників дозволить досягти високих показників реалізації. Підйому загального стану української економіки можна досягти, вийшовши на новий, потужніший за дизайном та технологічними характеристиками рівень світлотехнічного виробництва.

Список літератури:
1. Лободзинська Т. П. Стан і проблеми виробництва інноваційної продукції підприємств електротехнічної галузі / Т. П. Лободзинська // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». – 2013. – № 10. – С. 151-160. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/evntukpi_2013_10_27.pdf
2. Офіційний сайт БСЗ «Люмен» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lumen.kiev.ua/
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
4. Офіційний сайт ПАТ «Іскра» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iskra.com.ua/
5. Офіційний сайт ТОВ «ОСП Корпорація ВАТРА» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vatra.te.ua/index.php/ua/
6. Офіційний сайт ТОВ «ПВФ Електросвіт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ru.esv.te.ua/
7. Офіційний сайт ТОВ «Шредер» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.shreder.com/
8. Самбрус Є. Плоди освітлення// Будівництво і реконструкція. – 2003. – № 1-2. – С. 28-29. – Режим доступу: http://www.parket72.ru/statti-z-budivnictva/2689-plodi-osvitlennja-2.html
9. Светотехническая отрасль: оценка мирового рынка [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.elec. ru/analytics/svetotehnicheskaya-otrasl-ocenka-mirovogo-rynka/

Меленчук Ю.Т.
Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ЭЛЕКТРОТЕХНИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Аннотация
В статье рассмотрены основные тенденции развития электротехнической промышленности Украины. Ее место в структуре машиностроения, проведен анализ основных показателей работы. Осуществлена сравнительная оценка отечественного и мирового рынка. Представленный перечень крупных предприятий электротехнической промышленности Украины и их краткая характеристика. Сформированы выводы перспектив развития данной промышленности.
Ключевые слова: электротехническая промышленность, машиностроительная отрасль, динамика показателей, рынок электротехнической продукции, мировой рынок.

Melenchuk Yu.T.
Ternopol Ivan Pul'uj National Tehnical University

CURRENT STATUS AND PROBLEMS OF ELECTROTECHNICAL INDUSTRY

Summary
The article reviews the main trends in the electrical industry of Ukraine. Its place in the structure engineering, analysis of key indicators. A comparative assessment of the local and international market. Filed for large enterprises of electrotechnical industry of Ukraine and their brief description. Formed conclusions prospects of development of the industry.
Keywords: tlectrical industry, engineering industry dynamics of the market of electrical products world market.